

Sezona 2017/2018

BEOGRADSKA FILHARMONIJA

Zemlja

Dirigent: **Gabrijel Felc** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Petak, 26. januar 2018. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

www.bgf.rs

Program:

Gustav Maler

Simfonija br. 9 u De-duru

Gustav Mahler

Symphony no. 9 in D major

Andante comodo

Im Tempo eines gemächlichen Ländlers. Etwas täppisch und sehr derb

Rondo-Burlesque. Allegro assai. Sehr trotzig

Adagio. Sehr langsam und noch zurückhaltend

Trajanje: oko 85 min.

Koncertmajstor: Tijana Milošević

Concertmaster: Tijana Milošević

Deveta simfonija (1909-10) Gustava Malera (1860 - 1911), poslednje delo koje je kompozitor završio pre svoje smrti, postala je jedno od poglavlja u mitu o *kobnoj* Devetoj simfoniji, zajedno sa ostvarenjima Betovena, Šuberta, Bruknera i Dvoržaka. Prvo izvođenje dela održano je 1912. godine u Beču, pod dirigentskim vođstvom Bruna Valtera, godinu dana nakon Malerove smrti. Posthumna premijera kao i sugestivne anotacije - usklik *Zbogom! Zbogom* - pronađene u manuskriptu kompozicije, navele su mnoge kritičare da delo proglase *Oproštajnom simfonijom*. Pitanje sa kim ili sa čim se Maler ovim delom oprašta ostalo je, međutim, otvoreno: partiturne inskripcije mogu se odnositi na njegovu ćerku, Mariju Anu, koja je iznenadno preminula 1907. godine, ili Beč, koji je kompozitor u poslednjim godinama napustio usled porasta antisemitizma, ili pak mogu predstavljati poslednji pozdrav životu. Leonard Bernštajn video je u ovom delu ne samo predskazanje Malerove smrti, već i brojnih drugih; po njegovom tumačenju, Deveta simfonija predstavlja kompozitorovu svest o neizbežnom kraju romantičarske epohe, figurativnu smrt tonaliteta, pa čak i predviđanje stradanja Prvog svetskog rata.

Deveta simfonija izbegava eksces Malerovih ranijih dela - ona je lišena ambicioznih, sveprožimajućih programskih ideja, masovnih konstrukcija, i zahteva za enormnim izvođačkim aparatom - ali utisak koji ovo delo ostavlja je jednako, ako ne i mnogostruko više, snažan. Prvi stav, *Andante comodo*, rađa se iz ništavila. Zvuci violončela i dve horne izranjaju iz najtiše, gotovo nečujne dinamike, kao glasovi iz nekog drugog sveta. Tkivo stava čini bogat muzički mozaik, u koji su upletene asocijacije na kompozitorovu Četvrtu simfoniju, zvuci ulične muzike i fragmenti valcera *Radost života* Johana Štrausa. Kroz kompleksno tkanje i poigravanje sa ovim muzičkim referencama, kompozitor nam predstavlja nostalgичnu sliku života u Beču iz svoje mladosti. Drugi stav nadovezuje se na ovu temu kroz predstavljanje dva plesa - prvi je ländler, rustični seoski ples sa austrijskog podneblja, a drugi je sofisticirani gradski valcer. Kompozitor na ovaj način simbolički ujedinjuje obe sfere austrijskog života. Treći stav, *Rondo-Burleska*, nas iznenada prevodi u neočekivano mračnu i agresivnu atmosferu, koja se u prethodnim stavovima mogla primetiti samo u naznakama; neobuzdana snaga njegove energije navela je mnoge da ga tumače kao muzičko uobličenje nepredvidivosti *vrtloga života*. Disonantna i haotična, *Rondo-Burleska* smatra se 'najprogresivnijim' stavom simfonije, a i Malerovog stvaralaštva uopšte, koji ukazuje na neposrednu budućnost muzičke umetnosti - ekspresionizam kompozitorovih savremenika, Riharda Štrausa i Arnolda Šenberga. Poslednji stav, *Adagio*, počinje kao treperenje u pijanisimo dinamici. Umesto trijumfalnog finala koje je predstavljalo standard u simfonijskom žanru 19. veka, Maler se od nas oprašta lirskim stavom u veoma sporom tempu. U široku melodiju ispunjenu patosom, utkano je i poslednje zbogom Malerovoj ćerci, kratak citat iz kompozitorovog ciklusa *Pesme mrtvoj deci*: *Često pomislim da su samo izašli napolje*. Sa poslednjim uzdahom violončela i partiturnom oznakom *ersterbend* - umirući - zvuk simfonije polako se rastače u potpunu tišinu.

Deveta simfonija može se smatrati *simfonijom sećanja*. U njenu muzičku građu upletene su brojne reference na muziku koja je obeležila Malerovo detinjstvo i mladost, kao i na kompozitorovo pređašnje stvaralaštvo. Nakon tri stava osvrtanja i prisećanja, četvrti stav predstavlja iskorak - skok u nepoznato - gde muzika gradi most između svetova postojanja i nepostojanja. Pesimistični stavovi da ova kompozicija predstavlja *himnu smrti*, dominantni tokom druge polovine dvadesetog veka, danas

bivaju preispitivani; neobuzdana i snažna, a istovremeno eterična i kontemplativna muzika dela izrodila je ideju da je Deveta simfonija, zapravo, konačna kompozitorova *oda životu*.

Tisa Jukić*

Sledeći koncert Beogradske filharmonije je u petak, **2. februara 2018. godine** u okviru ciklusa ***Peti***, u Zadužbini Ilije M. Kolarca, sa početkom u 20 časova.

Dirigent: **Gabrijel Felc**

Solisti: **Tijana Milošević**, violina

Nemanja Stanković, violončelo

Gabrijel Felc, klavir

P. Dika: *Čarobnjakov učenik*

L. van Betoven: Klavirski trio *Duh*

Dž. Vilijams: *Hari Poter*, svita

R. Wagner: *Holandanin lotalica*, uvertira

Poštovani pretplatnici, obaveštavamo vas da će pred početak svakog koncerta Beogradske filharmonije, u 19:30 časova, u Muzičkoj galeriji Kolarca, muzikolog Maja Čolović-Vasić držati uvodno predavanje o delima koja su na programu te večeri.

Poštovani posetioци, molimo vas da isključite mobilne telefone i obaveštavamo vas da je za vreme koncerata Beogradske filharmonije strogo zabranjeno fotografisanje i korišćenje uređaja za video ili audio snimanje. Želimo vam prijatno veče.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.

*U sezoni 2017-18, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.

Novoimenovani šef-dirigent Beogradske filharmonije **Gabrijel Felc** rođen je 1971. godine u Berlinu. Od 2013. godine radi kao generalni muzički direktor Dortmundske opere i šef-dirigent Dortmundske filharmonije. Nakon tri veoma uspešne godine, ugovor mu je obnovljen do 2023. godine. Posle Filharmonije Altenburg-Gere (2001–2005) i Štutgartske filharmonije (2004–2013), ovo je treći uzastopni put da obavlja funkciju šefa-dirigenta nekog nemačkog orkestra. Neobičnim programima i uočljivim poboljšanjem umetničkog kvaliteta, uspeo je značajno da poveća posećenost koncerata svih ovih orkestara. Godine 2007, Fondacija *Sergej Rahmanjiov* je dodelila Gabrijelu Felcu i Štutgartskoj filharmoniji nagradu *Prix Rachmaninow* za interpretaciju ciklusa koncerata sa muzikom Rahmanjinova. Pored toga, Felc je bio glavni gostujući dirigent u Bazelskom pozorištu (2008–2013), gde je bio zaslužan za nekoliko operskih postavki, što je doprinelo tome da Bazelsko pozorište 2009. i 2010. godine bude proglašeno za *Opersku kuću godine*.

Od 1989. do 1994. godine, Gabrijel Felc je studirao na Muzičkoj akademiji *Hans Ajzler* u Berlinu, na odsecima za dirigovanje i klavir. Nakon studija, postao je asistent Gerdu Albrehtu u Hamburškoj državnoj operi (1994–1995). Svoje prve angažmane dobio je u operi u Libeku (1995–1997) i pozorištu u Bremenu (1997–2001).

Gabrijel Felc je dirigovao vodećim orkestrima u Nemačkoj i inostranstvu, kao što su Drezdenski državni orkestar Saksonije, Simfonijski orkestar Bavarske radiotelevizije, Bavarski državni orkestar, Nemački simfonijski orkestar iz Berlina, Orkestar Koncerthausa iz Berlina, Orkestar Frankfurtske opere i muzeja, Državna kapela iz Vajmara, Orkestar Nacionalnog teatra iz Manhajma, Bamberški simfoničari, Esenska filharmonija, simfonijski orkestri radiotelevizija iz Berlina, Kelna, Lajpciga, Hanovera i Sarbrikena, Nemački nacionalni omladinski orkestar, Simfonijski orkestar Bečkog radija, Danski nacionalni simfonijski orkestar, Bernski simfonijski orkestar, Bazelski simfonijski orkestar, Orkestar Flamanske opere u Antverpenu, Irski nacionalni simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar iz Seula, Simfonijski orkestar iz Miluza, kao i Simfonijski orkestar iz Guangžua, Kineski nacionalni simfonijski orkestar i Pekinški simfonijski orkestar. U sezoni 2013/14, Gabrijel Felc je imao veoma uspešan prvi nastup u Komičnoj operi u Berlinu, sa produkcijom opere *Vojnici* Bernda Alojza Cimermana, a u istoj sezoni dirigovao je i *Holandanina lutalicu* u Bavarskoj državnoj operi. Najvažniji angažman u sezoni 2014/15 bilo je izvođenje Osme simfonije Gustava Malera povodom proslave dvestote godišnjice Muzikferajna u Gracu.

Bogata diskografija Gabrijela Felca čini ga jednim od najistaknutijih dirigenata svoje generacije. Repertoar obuhvata velikane od Mocarta i Betovena preko Rahmanjinova, Elgara, Prokofjeva, Skrjabina i Riharda Štrausa do Nonoa i Ligetija. Felc je 2007. godine započeo snimanje svih Malerovih Simfonija (za producentsku kuću *Dreyer-Gaido*) sa Štutgartskom filharmonijom. Za sada su završeni snimci prvih sedam simfonija. Ovaj ciklus je izuzetno hvaljen od strane kritičara kao *najneobičniji i najkontroverzniji ciklus poslednjih godina*. Snimak dela *Intolleranza* Luidija Nonoa sa Bremenskom filharmonijom i horom Bremenske opere pod dirigentskom palicom Gabrijela Felca je u junu 2013. godine dobio nagradu *Diapason d'Or*. Blu rej disk sa delom *Belkis – kraljica od Sabe* Otorina Respigija je objavljen 2013. godine, a ovo ostvarenje predstavlja snimak prvog izvođenja tog dela nakon svetske premijere održane 1932. godine u milanskoj Skali. Televizijska produkcija dela *Aida na Rajni* donela je Felcu ogroman uspeh u celoj Evropi (uživo su je prenosile televizijske kuće Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) i objavljena je na DVD-ju.

Među budućim projektima treba pomenuti koncerte i operске postavke u Berlinu, Cirihu, Tajpeju (Tajvan), Kelnu, Gracu, Sendaju (Japan) i San Antoniju (SAD).